

A HÁTLAGON

BUBORÉKOT FÚJÓ CSILLAG

Szívesen gondolunk vissza a gyermekkorunkban eregetett színes szappanbuborékokra. A csillagok is foglaloznak buborékfújással, de ők idősebb korokban teszik ezt. A *Kis Magellán-felhőben*, tőlünk 195 000 fényévre található AB7 jelű buborék azért különleges, mert a ködöt gerjesztő csillag a legforróbb ismert csillag, amelynek felszínén a hőmérséklet a 120 000 fokot is eléri. Ráadásul ez a csillag nem is magányos, hanem ugyancsak forró társával együtt kettőscsillagot alkot. A forróbbik, úgynevezett Wolf-Rayet-típusú csillag kezdetben nagyon nagy tömegű volt, de most, élete vége felé rohamosan veszít a tömegéből. A csillagot nagy sebességgel elhagyó anyag, a *csillagszél* milliószor-milliárdszor erősebb, mint a Napunk által kibocsátott napszél. Ennek az áramlatnak olyan ereje van, hogy a forró csillag környezetében levő csillagközi anyagot kisépri egy buborékszerű felületre. A gerjesztő csillag igen magas hőmérséklete miatt az a buborék hatalmas méretű.

A csillagbuborék mellett balra egy zöld szálakból álló alakzat is feltűnik. Ez a képződmény egy nem túl régen bekövetkezett szupernóva-robbanás során levett csillaganyag egyre táguló maradványa. (A képen, persze, nem a szemünkkel érzékelt valódi színek szerepelnek.)

A felvétel az *Európai Déli Observatórium* chilei VLT (Very Large Telescope) távcsőrendszerének egyik 8 méteres távcsővével készült.

Kép: AZ ESO VLT FELVÉTELÉT AZ EUROPEAN SOUTHERN OBSERVATORY HOZZÁJÁRULÁSÁVAL KÖZÖLÜK

Szöveg:
SZABADOS LÁSZLÓ

A TELEVÍZIÓK MŰSORAIBÓL

■ A magyar a ritkán használt nyelvek közé tartozik. Ám az Európai Unió egyik hivatalos nyelve, sosem látott lehetőségünk nyílt nyelvünk és kultúránk megismertetésére. De vajon kíváncsiak-e ránk a külföldiek? Akarják-e, és ha igen, kik akarják megtanulni nyelvünket, amelyet alig 15 millióan beszélnek a világban, és amelyet az egyik legnehezebben megtanulható nyelvként tartanak számon? **A Magyar iskola – Magyar nyelvlecke** című hétrészes sorozatból mindegyik választ kaphatunk egy kis magyar iskola példáján keresztül a műhely jóvoltából, amelyben az elmúlt 15 évben közel tízezer ismerkedtek a magyar nyelvvel és kultúrával. Az első epizód **Téstrészek** címmel **szeptember 2-án 9.25-kor** láthatják a **Duna Tévé**n.

■ A csodálkozunk majd pár év múlva, ha Katar bejelenti, hogy nyári Olimpiai Játékokat szeretne rendezni! 2016-ban bizony komoly esélyei lehetnek ennek az arab miniatallamnak, hiszen már most is hipermodern stadionjai és sportcsarnokai vannak. Ráadásul az állam vezetése a sportot országimázsnak tekinti. Dohában, Katar fővárosában 2005 novemberében adták át a világ legnagyobb fedett légkondicionált sportcsarnokát, amelyben több mint öt labdarúgó-pálya fér el. Ezt is bemutatja a **Katar – Sivatagi álom, avagy a méret nem számít** című magyar film, amelyet **szeptember 2-án 14.50-kor** láthatnak a **Duna Tévé**n.

■ A megtörtént eseményeket feldolgozó hatrészes **Járványriadó** filmsorozat első, **A titokzatos stockholmi járvány** című epizódjában – **szeptember 2-án 22 órakor** a **Nat-Geón** – az utóbbi évtizedek legmegdöbbentőbb körülmények között kitört járványának történetét beszéli el. 1963. április 6-án egy tengerész egy halálos kórt hurcolt be Stockholmba. A vírusnak lefagyasztott állapotban egy orosz és egy amerikai laboratóriumban mindmáig léteznek példá-

FIGYELMÉBE AJÁNLJUK!

nyai. Ha valamilyen okból kiszabulnának, alig hat hét leforgása alatt milliók életét kioltó világjárványt okoznának...

■ A Párizsban élő, 78 éves *Csernus Tibor* korunk egyik legnagyobb, nemzetközileg is elismert élő festőművésze. Kevés képi- és hangdokumentum őrzi színes, természetes és szuggesztív lényét. 2005-ben Németországban, Bad Frankenhausenben nagyszabású retrospektív kiállítást rendeztek munkáiból. Késérő Judit filmje, **Az idő festője – Portréfilm Csernus Tibor festőművészről** **szeptember 3-án 16.50-kor** az **Autonómia Tévé**n látható.

■ A **Páviának völgye** című film – **szeptember 4-én 19 órakor** a **Nat-Geón** – Afrika egyik utolsó érintetlen vadonjának, a tragédiákban és felémelő pillanatokban egyaránt bővel-

kedő *Luangwa-völgy* lakóinak életét mutatja be egy helyi páviánkolónia szemszögéből.

■ **Cervantes** szülővárosa, a kétszáz-ezer lakosú Alcalá de Henares igazi kozmopolita település. Egyeteme révén már a XVI. században jelentős központtá vált, amelyet azóta is sok külföldi diák látogat. A város egyetemét és óvárosát az UNESCO a világörökség részévé nyilvánította. Az **Alcalá de Henares, a többnyelvű város** című spanyol filmet **szeptember 5-én 15 órakor** tűzi műsorára a **Duna Tévé**.

■ **Dr. Balázs Dénes** világjáró geográfus előbb egy hivatalban dolgozott, majd főállásban hódolt barlangkutató szenvedélyének. 1954. november 14-én új barlangot fedezett fel az Aggteleki Karszt területén, amelyet **Szabadság** névre kereszteltek. Aztán az évek során sok távoli vidéket járt be. Balázs Dénesről szól a **Életem – utazásaim** című kétrészes portréfilm, amelynek első epizódját **Be fogom járni a földet** címmel **szeptember 6-án 8.05-kor** láthatják a **Duna Tévé**n.

MŰ-ALKOTÁS, TÉRFORMÁLÁS

Az *Iparművészeti Múzeum* **szeptember 17-ig** látogatható kiállítása *Bohus Zoltán* üvegművész munkásságának korszakait mutatja be. Bohus művészetének jellemzője a térben gondolkodás, szobrai különböző hangsúlyú „téri helyzetek”: a tér és az üvegtárgy kapcsolatának hol építészeti formaként felépített, hol régi kultúrákat, fiktív világokat idéző lírai elemzése.

KÖNYV '56-RÓL

A Magyar Írók Nemzetközi Szövetsége (MINSZ) *56 fényes beragyogja a világot* címmel nagyszabású kiadványt jelentet meg: 1956. október 23-tól november 4-ig minden nap eseményeit gazdag képanyaggal mutatja be. Emellett önálló fejezetek (tanulmányok) is helyet kapnak a kötetben. A kötet nyomdai előkészítése folyamatban van, azonban a kiadóhoz beküldött visszaemlékezéseket, történelmi feldolgozásokat még közölni tudják. Részletes információ: MINSZ Könyvkiadó, Eger, Pf.: 369, felülbélyegzett boríték megküldésével levélben vagy telefonon, a 06/36-411-099-es számon.

TEXTILMŰVÉSZETI TRIENNÁLÉ

A textil több mint harminc éve van jelen Szombathely kulturális életében. 1968-ban a képző- és iparművészet hazai területi újrafelosztása során Szombathely lett a textilbiennálék fellelőgára. A sokféle textilművészeti kiállítás után 2003-ban a Szombathelyi Képtár és a textilművészetért létrehozott *Kulturális Alapítvány* háromévenkénti seregszemléként indította el a *Textilművészeti Triennálét*. A **szeptember 23-ig** látogatható 2. Textilművészeti Triennálé helyszíne: Szombathely, Rákóczi Ferenc utca 12.

ÉLET & TUDOMÁNY

megrendelhető

■ a kiadónál: **tel.: 483-2546, fax: 338-4411, e-mail: titlap@telc.hu**
■ a szerkesztőségben: **fax/tel.: 338-2472, eltud@elender.hu**

Találkozunk az interneten is!

■ ÉT-online: <http://www.eletestudomany.hu> ■ ÉTarchívum: <http://www.sulinet.hu/eletestudomany/archiv>